

NORGES HØYESTERETT

Den 10. april 2019 avsa Høyesterett bestående av dommerne Indreberg, Bull, Kallerud, Bergh og Høgetveit Berg dom i

HR-2019-721-A, (sak nr. 19-024643STR-HRET), straffesak, anke over dom:

Påtalemyndigheten (statsadvokat Anders Mandal Funnemark)

mot

A (advokat Anders Green – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Kallerud**: Saken gjelder utmåling av straff for seksuelle overgrep begått gjennom kontakt med barn over internett.
- (2) A, født 00.00.1991, er domfelt for seksuelle overgrep mot i alt 49 mindreårige jenter. Et fellestrekk ved lovbruddene er at A fikk kontakt med barna ved bruk av internett; han var ikke i fysisk kontakt med noen av dem. A fikk 40 av jentene til å utføre seksuelle handlinger med seg selv mens han så på via webkamera. I tillegg er A funnet skyldig i en del andre seksuallovbrudd, blant annet besittelse av bilder og filmer fra overgrepene mot barna. Jeg kommer tilbake til de straffbare forholdenes karakter og omfang.
- (3) Kongsberg og Eiker tingrett avsa 23. februar 2018 dom, som for straffekravet har slik domsslutning:
  - «1. A, født 00.00.1991, dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 192 annet ledd bokstav a, jf. første ledd bokstav c, straffeloven (1902) § 192 første ledd bokstav c, straffeloven (1902) § 200 annet ledd annet punktum, jf. tredje ledd, straffeloven (2005) § 305 bokstav b), straffeloven (1902) § 204 a første ledd bokstav a, straffeloven (1902) § 204 første ledd bokstav c og straffeloven (1902) § 201 første ledd bokstav c, jf. annet ledd, det hele sammenholdt med straffeloven (1902) §§ 62 og 64, til en straff av fengsel i

15 – femten – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag i straffen kommer 127 – hundreogtjuesyv – dager for utholdt varetekt.»

- (4) Dommen omfatter også inndragning av en del datautstyr og idømmelse av oppreisningserstatning til mange av de fornærmede.
- (5) A anket til lagmannsretten over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for én av tiltalepostene og straffutmålingen.
- (6) Borgarting lagmannsrett avsa 17. desember 2018 dom med slik domsslutning:
- «A, født 00.00.1991, dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 192 annet ledd bokstav a, jf. første ledd bokstav c (tiltalens post Ia) og for de forhold som er rettskraftig avgjort ved Kongsberg og Eiker tingretts dom av 23. februar 2018 til en straff av fengsel i 12 – tolv – år. Til fradrag i straffen kommer 127 – etthundreogtjuesyv – dager for utholdt varetekt.»**
- (7) Påtalemyndigheten har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Det anføres at lagmannsrettens straffutmåling er for mild. Riktig utgangspunkt er fengsel i 18 år. Etter fradrag for tilståelse og tidsbruk frem til dom i Høyesterett kan straffen etter påtalemyndighetens syn passende settes til fengsel i 15 år.
- (8) A har ikke anket. Han gjør imidlertid gjeldende at det er grunnlag for å sette straffen noe lavere enn fastsatt av lagmannsretten.
- (9) *Mitt syn på saken*
- (10) *De straffbare forholdene – fellestrekk og rettslig klassifisering*
- (11) For oversiktens skyld gir jeg innledningsvis en beskrivelse av de straffbare forholdene – hva som er fellestrekene ved dem, og hvilke straffebestemmelser de er henført under.
- (12) De straffbare forholdene ble innledet våren 2011. A var da 19 år gammel. De fortsatte til han ble pågrepet og varetektsfengslet i juni 2015. Gjerningsbeskrivelsen for et av de første forholdene – post III a i tiltalen – viser det handlingsmønsteret A fulgte også ved de senere overgrepene. Det heter her:
- «Gjentatte ganger fra våren 2011 til 25. september 2012, fra bopel X via Skype, forledet han B, 00.00.1996, til å masturbere og putte fingre og/eller gjenstander inn i skjeden og analåpningen, mens han så på via webkamera. Handlingene ble utført etter hans instruksjoner, og til tross for at hun ga uttrykk for at hun ikke ville.»**
- (13) Tingretten har gitt en nærmere beskrivelse av alle de straffbare forholdene, som lagmannsretten i tråd med partenes enighet baserte seg på. Om forholdet i post III a heter det i tingrettens dom blant annet:
- «Tiltalte og fornærmede traff hverandre på Chatroulette og deretter på Skype. ... Fornærmede forklarte at hun viste seg på kamera for ham ‘mange ganger’. ... Hun fingret seg selv, [har] hatt gjenstander i underlivet og i rumpa. ... Det gikk videre mye i onanering. ... Hun forklarte at kontakten mellom [dem] sluttet når han ‘hadde kommet’. Hun forklarte at hun ikke hadde lyst til dette. ... Tiltalte sendte henne også porno ved film.»**

- (14) Tingretten fant videre bevist at tiltalte hadde instruert fornærmede om hvordan hun skulle opptre foran kamera mens han så på.
- (15) I mange av tilfellene skaffet A seg også film og bilder av overgrepene, som han i noen tilfeller brukte til å true eller presse de fornærmede med.
- (16) A er funnet skyldig i samtlige forhold i tiltalen, også det forholdet han anket over til lagmannsretten. Han har, som allerede nevnt, begått overgrep mot i alt 49 fornærmede.
- (17) I tiltalen – og i de tidligere instansers dommer – er gjennomgangen av overgrepene gruppert etter alvorlighetsgrad med utgangspunkt i strafferammene.
- (18) De alvorligste forholdene er tatt inn i tiltalens post I a og b. De omhandler to tilfeller av voldtekt til samleie – straffeloven 1902 § 192 andre ledd bokstav a, jf. første ledd bokstav c. De fornærmede var 14 år og 8 måneder og 15 år og 3 måneder gamle. Forholdene er bedømt som voldtekt fordi A i disse tilfellene brukte trusler for å oppnå sitt formål – å få jentene til å utføre seksuelle handlinger mens han så på. Truslene gikk ut på at om ikke de fornærmede gjorde som han krevde, ville han legge ut bilder eller film som viste handlingene på internett. Forholdene likestilles med samleie fordi jentene ble truet til å føre gjenstander inn i skjeden eller endetarmsåpningen, jf. straffeloven 1902 § 206.
- (19) Ytterligere to overgrep er bedømt som voldtekt – straffeloven 1902 § 192 første ledd bokstav c. Det gjelder forholdene i tiltaltens post II og i en tilleggstiltale. Fremgangsmåten var her den samme som ved forholdene i post I, men med den forskjell at det her var fingre – ikke gjenstander – A truet de fornærmede til å føre inn i kroppen. Forholdet likestilles dermed ikke med samleie. De fornærmede var henholdsvis 12 år og 4 måneder og 13 år og 5 måneder gamle.
- (20) Forholdene i post III og IV i tiltalen gjelder forledelse av barn til seksuelt krenkende atferd. I disse tilfellene er det ikke funnet bevist at A – med unntak av ett tilfelle under post IV – truet jentene. De ble imidlertid i mange av tilfellene utsatt for atskillig press. Skillet mellom post III og post IV er trukket ut fra om A forledet jentene til å føre noe – gjenstander eller fingre – inn i skjede eller analåpning. Hvis det er tilfellet, er tiltale tatt ut etter straffeloven 1902 § 200 andre ledd andre punktum, jf. tredje ledd fordi handlingen anses utført under særdeles skjerpene omstendigheter.
- (21) I tiltalens post III er det beskrevet overgrep overfor i alt 19 fornærmede under særdeles skjerpene omstendigheter, blant annet det forholdet jeg nevnte innledningsvis til illustrasjon. Av disse fornærmede var flere under 14 år da forholdene ble begått. Noen var så unge som 12 år.
- (22) Forledelsene i post IV – hvor det altså ikke er tale om innføring av fingre eller gjenstander i kroppen – gjelder i alt 17 fornærmede. Også her var flere under 14 år – den yngste ennå ikke fylt 12 år. Handlingene var eksempelvis som beskrevet i tiltalens post IV e:

«Gjentatte ganger vinteren 2013/2014, fra bopel X via Skype forledet han C, født 00.00.1998 til å vise frem brystene, rumpa og skrittet sitt, mens han overvar dette via webkamera og filmet deler av dette. Handlingene ble utført etter hans instruksjoner og til tross for at hun ga uttrykk for at hun ikke ville.»

- (23) Disse forholdene faller inn under straffeloven 1902 § 200 andre ledd andre punktum som har en strafferamme på tre år. I straffeloven 2005 omfattes denne handlingstypen av § 305 bokstav b. Her er imidlertid strafferammen redusert til fengsel inntil ett år. Tiltalens post IV er derfor tatt ut etter den nye bestemmelsen, jf. straffeloven § 3. Som jeg kommer tilbake til, får dette ikke betydning for straffutmålingen i saken her.
- (24) Tiltalens post V gjelder i alt 17 tilfeller av besittelse av fremstilling av seksuelle overgrep mot barn – straffeloven 1902 § 204 a første ledd bokstav a. Dette gjelder i all hovedsak bilder og filmer av fornærmede i postene I-IV. Filmene var eksempelvis som nevnt i post V f:
- «5. juni 2014, på bopel X var han i besittelse av 1 film på 43 minutter og 25 sekunder som viser D født 00.00.1999 kle av seg, smøre rumpa med krem og innfører fingre/hånden og håndtaket på en hårbøste inn i analåpningen. Han var også i besittelse av 28 nakenbilder av henne, hvorav 12 var nærbilder av hennes nakne underliv, 15 var bilder av hennes nakne kropp og ett viser at hun har fingre i skjeden.»**
- (25) Tiltalen omfatter også at A har overlatt pornografi til barn – post VI – herunder mange av de fornærmede i de tidligere nevnte postene, jf. straffeloven 1902 § 204 første ledd bokstav c. Endelig gjelder tiltalen post VII at han blant annet brukte seksuelt krenkende språk, jf. straffeloven 1902 § 201 første ledd bokstav c, jf. andre ledd.
- (26) I tillegg til det jeg allerede har sagt om overgrepens karakter og de fornærmedes alder, nevner jeg noen *andre faktiske forhold som også har betydning ved straffutmålingen*.
- (27) Ved mange av tilfellene var A klar over at jentene var mindreårige. Han gjorde ellers ingen undersøkelser for å bringe på det rene hvor gamle de fornærmede var. Det er flere eksempler på at han uttrykker overfor jentene at han ikke bryr seg om deres unge alder.
- (28) Overgrepene har i mange tilfeller pågått over lang tid ved den enkelte anledning, og de er ofte gjentatt. Mange av jentene har vært utsatt for vedvarende press fra domfelte om å foreta ulike typer seksuelt krenkende handlinger.
- (29) A sørget for mange, og omfattende, opptak av overgrepene. I tillegg til den krenkelsen som i seg selv ligger i dette, er det generelt en fare for at slike opptak kan bli spredd. Det er imidlertid ikke bevis for at A i noe tilfelle har gjort alvor av truslene om å spre bildematerialet.
- (30) Bortsett fra den posten som ble anket til lagmannsretten, har A tilstått alle forholdene i tiltalen. Han har også bedt om unnskyldning overfor de fornærmede. Jeg kommer tilbake til betydningen av dette.
- (31) A var ung da overgrepene tok til. Dette får likevel ingen betydning ved straffutmålingen. Han ble pågrepet i juni 2014 og erkjente da at han hadde vært i kontakt med en rekke unge jenter på internett, og at dette kunne være straffbart. Likevel fortsatte han fra august 2014 med den samme type overgrep inntil han ble pågrepet på ny i juni 2015. Dette må telle i skjerpende retning.
- (32) *Noen rettslige utgangspunkter*

- (33) Alle overgrepene er begått *før straffeloven 2005 trådte i kraft* 1. oktober 2015. Anvendelse av den nye loven ville ikke føre til et gunstigere resultat for tiltalte, jf. § 3. Dette gjelder også for de forhold som i tiltalens post IV er ført inn under 2005-loven. Det er ingen holdepunkter for at den reduserte strafferammen for dette lovbruddet er uttrykk for et endret syn på hvilken straff som i det enkelte tilfellet bør idømmes. Dersom straff bare skulle vært utmålt for overtredelsene omhandlet i post IV, kunne riktignok strafferammereduksjonen, kombinert med konkurransereglene, fått betydning, jf. nærmere Matningsdal, kommentarutgave til straffeloven, 2017, side 741. I saken her utvides imidlertid strafferammen uansett vesentlig på grunn av de mange andre forholdene A også har gjort seg skyldig i.
- (34) Overgrepene er begått *etter straffskjerpelsen ved lov 25. juni 2010 nr. 46*. Betydningen av denne skjerpelsen er belyst gjennom en rekke tidligere dommer fra Høyesterett. Etter mitt syn er det ikke noe i saken her som gir grunnlag for en justering av det straffenivået domstolene har etablert på grunnlag av lovendringen og de tilknyttede forarbeidsuttalelsene.
- (35) Etter omstendighetene kan det ved overgrep mot barn være grunn til å *legge noe mindre vekt på den rettslige klassifiseringen* av de ulike overgrepstypene. Til illustrasjon viser jeg til Rt-2013-848 avsnitt 17 hvor det nevnes at særlig ved overgrep mot barn kan voldtekt ved bruk av fingre være like straffverdig som voldtekt til samleie. Se også Rt-2014-637 avsnitt 12 hvor det fremholdes at ved overgrep mot barn «vil andre sider ved den straffbare handling ofte få større betydning enn formen for den seksuelle omgang.»
- (36) Jeg føyer til at etter straffeloven 2005 ville den rettslige klassifiseringen blitt annerledes i de av tilfellene nevnt i post III hvor de fornærmede var under 14 år. Straffeloven 2005 § 299 om «voldtekt av barn under 14 år» omfatter etter bokstav b også den som «får et barn under 14 år til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv». Den øvre strafferammen er her 10 år. Men omfatter handlingen innføring av gjenstander i skjede- eller endetarmsåpning, er strafferammen fra 3 til 15 år, se § 300 bokstav c. Disse utvidede strafferammene kan ikke anvendes i saken her, jf. straffeloven § 3.
- (37) Det er på det rene at voldtekt som går ut på å tvinge fornærmede til å *utføre handlinger med seg selv*, i utgangspunktet skal straffes like strengt som andre former for voldtekt, se HR-2017-1282-A avsnitt 17 med videre henvisninger til forarbeidene. Den samme synsmåten gjør seg gjeldende også i de tilfellene domfelte i saken her har forledet barna til seksuelt krenkende atferd med seg selv, jf. tiltalens post III og IV. Også i slike tilfeller kan straffverdigheten være den samme som om gjerningsmannen selv hadde foretatt handlingen med den mindreårige.
- (38) Betydningen av at kontakten mellom domfelte og de fornærmede utelukkende er *skjedd over internett*, er drøftet i HR-2017-1282-A avsnitt 19 følgende. I avsnitt 26 heter det:
- «Det jeg her har pekt på, innebærer at allmennpreventive hensyn gjør seg sterkt gjeldende på dette området, og at seksuelle overgrep over internett ikke generelt bør straffes mildere enn andre former for overgrep. Den konkrete straffutmålingen vil avhenge av omstendighetene i det enkelte tilfellet.»
- (39) Jeg legger dette til grunn i den videre drøftelsen.

- (40) *Nærmere om fremgangsmåten ved fastsettelse av straff for et stort antall seksuallovbrudd mot barn*
- (41) Straffastsettelsen skal skje etter reglene om konkurrens, jf. straffeloven 1902 § 62 første ledd. Regelen er videreført i straffeloven 2005 § 79 bokstav a, med en begrensning som ikke får betydning i saken her.
- (42) Etter en endring av straffeprosessloven § 40 ved lov 21. juni 2017 nr. 91 heter det nå i første ledd fjerde punktum:
- «Det skal opplyses i domsgrunnene om hvorvidt straffeloven § 79 bokstav a er anvendt, og det bør pekes på straffenivået for hvert av de mest alvorlige lovbruddene.»**
- (43) Forarbeidene til bestemmelsen finnes i Prop. 137 L (2016–2017). Det heter under punkt 3.6.4:
- «Det er ikke et mål at domstolene skal gi utførlige grunner for straffutmålingen. Det vil kunne være meget ressurskrevende, og nytteverdien vil være usikker. Derimot er det hensiktsmessig at domstolene ved utmåling av felles straff for flere lovbrudd, opplyser om straffenivået for de mest alvorlige lovbruddene, og begrunner hvordan retten har kommet frem til resultatet.»**
- (44) I spesialmotivene i samme proposisjon uttaler departementet under punkt 6.2 blant annet:
- «Det vil ikke være naturlig å omtale i domspremissene hvilken straff hvert enkelt lovbrudd isolert ville ført til, men det kan i grove trekk antydes hva som antas å være straffenivået for de mest alvorlige lovbruddene som pådømmes.»**
- (45) Aktor har tatt til orde for at hvor det som her er tale om et stort antall forgåelser som er gruppert under forskjellige tiltaleposter, bør domstolene gå frem som i Rt-2009-140, som jeg straks kommer tilbake til.
- (46) Utover det jeg har pekt på fra forarbeidene, kan jeg ikke se at lovendringen gir veiledning for hvordan domstolene skal gå frem ved fastsettelse av straff i et tilfelle som dette. Heller ikke konkurrensbestemmelsene eller tidligere praksis fra Høyesterett gir her klare anvisninger.
- (47) Etter mitt syn er det ikke hensiktsmessig å låse fremgangsmåten for straffastsettelsen i saker som dette. De forholdene som kommer til pådømmelse varierer i høy grad, også innenfor de samme straffebestemmelsene. Fremgangsmåten bør kunne tilpasses etter omstendighetene i den enkelte sak og etter rettens skjønn over hva som er hensiktsmessig. Men straffenivået for hvert av de mest alvorlige lovbruddene må altså i alminnelighet angis.
- (48) Jeg nevner et par dommer til illustrasjon av at det kan være ulike måter å gå frem på når straffen skal fastsattes for seksuallovbrudd begått mot flere fornærmede.
- (49) I Rt-2009-140 fant førstvoterende det hensiktsmessig å trekke en form for delkonklusjon for to overtredelser av straffeloven 1902 § 195, se avsnitt 21, før han bedømte et større antall forhold som domfelte også hadde gjort seg skyldig i. For disse ytterligere forholdene foretok han en samlet bedømmelse, uten å angi hvilken straff den enkelte forgåelsen ville

ført til, se avsnitt 28. Det foretas så en samlet bedømmelse av alle forholdene, se avsnitt 35.

- (50) I Rt-2014-1145 anga førstvoterende straffnivået for fem voldtekter og ett voldtektsforsøk isolert sett. Den endelige konklusjonen trekker hun først etter å ha slått fast at tidsforløpet i den saken måtte tillegges «ikke ubetydelig vekt» ved straffutmålingen for tre av tilfellene, se avsnitt 41. Fradragets størrelse ble ikke konkretisert.
- (51) I HR-2017-1282-A gikk førstvoterende først gjennom de alvorligste lovbruddene og anga straffnivået for disse, se særlig avsnitt 45 og 56. Det trekkes ikke noen delkonklusjon i konkurrenstilfellet omhandlet i avsnitt 56. For noen mindre alvorlige forhold fastsettes et samlet straffnivå selv om det gjelder flere fornærmede, se avsnitt 65.
- (52) Fremgangsmåten i HR-2017-1282-A er i godt samsvar med straffeprosessloven § 40 første ledd fjerde punktum. Etter mitt syn er en lignende metodikk hensiktsmessig også i saken her.
- (53) *Straffnivået for de ulike overgrepene*
- (54) Jeg tar utgangspunkt i forholdene i post I som gjelder *voldtekt til samleie*.
- (55) Post I a gjelder som nevnt en jente som var 14 år og 8 måneder da forholdet fant sted. Kontakten mellom A og fornærmede fulgte innledningsvis det generelle mønstret jeg har beskrevet. Natten mellom 2. og 3. mars 2014 var de i sammenhengende kontakt i nær to og en halv time. Pågangen fra A var «intens og masete». Det heter videre i lagmannsrettens dom at fornærmede fikk «gjentatte krav om flere bilder, instruksjoner om hvilke posisturer hun skulle innta, og hva hun skulle gjøre for å få ham til å komme.» Handlingene ble stadig grovere og «endte opp med innføring av fingre og skaftet på en hårbørste i anal- og skjedeåpningen.» A truet med å legge ut bilder på internett dersom hun ikke gjorde som han sa.
- (56) Forholdet faller inn under straffeloven 1902 § 192 andre ledd bokstav a. Minstestrafen er fengsel i tre år, øvre strafferamme er 15 år, jf. § 17. Om straffnivået viser jeg til HR-2017-1282-A avsnitt 38 følgende med videre henvisninger. Det vises der blant annet til «normalstraffnivået» for voldtekt til samleie på fengsel i fire år. Som i den saken, foreligger det også her skjerpene momenter, jf. det jeg tidligere har sagt om dette. Etter mitt syn er riktig straffnivå for dette forholdet isolert sett fengsel i rundt fem år.
- (57) Det andre tilfellet av voldtekt til samleie – post I b – har mange av de samme karakteristika som forholdet i post I a og straffnivået må bli omtrent det samme.
- (58) *Voldtektene til seksuell omgang* – post II og tilleggstitalen – mangler det skjerpene elementet at handlingene likestilles med samleie. Det er for slike tilfeller ikke fastsatt minstestraft. Øvre strafferamme er fengsel i ti år. As handlingsmønster er langt på vei det samme som for forholdene i post I. «Normalstraffnivået» ved slike overgrep mot voksne er fengsel i tre år og tre måneder, jf. Rt-2013-848 avsnitt 19. Ut fra de skjerpene omstendighetene må straffnivået i saken her være markert høyere. Jeg viser også her til det jeg tidligere har nevnt om de relevante straffutmålingsmomentene. Spesielt fremhever jeg at de fornærmede bare var henholdsvis 12 år og 4 måneder og 13 år 5 måneder gamle. Straffenivået for disse overgrepene bør etter mitt skjønn sett ligge noe – men ikke mye –

lavere enn for forholdene i post I. En straff av fengsel i størrelsesorden fire år og seks måneder for hvert av tilfellene bedømt isolert er etter mitt skjønn passende.

- (59) Jeg ser så på forholdene omhandlet i post III og IV – *forledelse av barn til seksuelt krenkende atferd*.
- (60) Den øvre strafferammen for tilfellene i post III er fengsel i seks år. For forholdene i post IV er strafferammen som nevnt fengsel i ett år. Den øvre strafferammen er altså vesentlig lavere enn for voldtektstilfellene.
- (61) Som jeg var inne på under den rettslige gjennomgangen, kan det ved overgrep mot barn være grunn til å legge noe mindre vekt på den rettslige klassifiseringen av de ulike overgrepstypene enn ved handlinger rettet mot voksne. Saken her illustrerer dette.
- (62) Helhetsinntrykket av domfeltes atferd overfor de fornærmede er at det kan virke noe tilfeldig nøyaktig hvilke overgrep det utviklet seg til i det enkelte tilfellet. Straffverdigheten er etter mitt syn ikke dramatisk forskjellig mellom de forholdene som omhandles i post I – hvor strafferammen altså er fengsel i tre til femten år – og en del av overgrepene i post III hvor det ikke er noen minstestraft og øvre strafferamme er fengsel i seks år. At A har gjort seg skyldig i overgrep overfor jenter helt ned i 11-12 årsalderen, må uansett etter mitt syn veie tungt også for de tilfellene som ikke er henført under de strengeste bestemmelsene.
- (63) Jeg nevner til illustrasjon tilfellet omhandlet i post III c. Fornærmede var omkring 12 år da overgrepene skjedde. Tingretten legger til grunn at hun ble forledet til «å vise seg naken og putte fingrene og enden av en hårbørste i skjeden og analåpningen mens tiltalte så på via webkamera.» Det fremgår også at A sendte henne «kommanderende meldinger», men det er også ikke funnet bevist trusler som gir grunnlag for å anvende voldtektsbestemmelsen. Som jeg har vist, ville strafferammene her vært ganske andre etter straffeloven 2005.
- (64) Slik denne saken ligger an – og med den endrede lovgivning som jeg har redegjort for – ser jeg det ikke som nødvendig eller hensiktsmessig å gå inn på en isolert bedømmelse av de enkelte forhold i tiltalens post III og IV. Jeg understreker imidlertid at forholdene – både hver for seg og samlet – er alvorlige. Det er tale om et stort antall tilfeller som ville medført en lang ubetinget fengselsstraff også om voldtektstilfellene i post I, II og tilleggstitalen tenkes borte. Det som særlig trekker straffen opp, er overgrepene mot de yngste av de fornærmede og at flere av forholdene ligger nær opp mot voldtekt.
- (65) De *øvrige forholdene* – tiltalens post V, VI og VII – er i det all vesentlige rettet mot de samme fornærmede. Med det alvor de øvrige overgrepene har, vil disse forholdene her tre i bakgrunnen ved straffutmålingen.
- (66) *Samlet straffutmåling*
- (67) Med et så stort antall alvorlige straffbare forhold som her, må den straffen som fastsettes nødvendigvis bli vesentlig lavere enn det som ville blitt resultatet om straffene for hvert enkelt tilfelle ble lagt sammen. Allerede den ytre strafferammen er her en begrensning siden summen etter en kumulasjon av straffene ville blitt langt over 20 år. Som tidligere fremholdt av Høyesterett, vil straffen også av rimelighetsgrunner i mange tilfeller bli

vesentlig lavere enn om man anvendte kumulasjonsprinsippet, se blant annet Rt-2014-1145 avsnitt 44 og HR-2017-1282-A avsnitt 75.

- (68) Ved den samlede vurderingen av straffens lengde legger jeg vekt på at overgrepene har nær sammenheng med hverandre. De springer alle ut av domfeltes hensynløse bruk av mindreårige jenter for å tilfredstille egne behov, noe han fortsatte med også etter å ha vært pågrepet for den samme type overgrep. Videre må det store antallet fornærmede, deres lave alder, handlingenes grovhet og omfang – både overfor hver enkelt fornærmet og samlet sett – veie tungt ved straffastsettelsen.
- (69) Avgjørelsen i HR-2017-1282-A angir et samlet straffenivå før fradrag i området 13 til 14 år. Tilfellene er ikke helt sammenlignbare, men jeg bedømmer saken her som klart alvorligere. Saken her må også føre til en høyere straff enn i Rt-2014-1145, hvor det ble fastsatt en straff på fengsel i 11 år for fem voldtekter til samleie og ett forsøk på voldtekt. Ved straffutmålingen ble det i den saken blant annet tatt hensyn til at domfelte var treneren for to av de fornærmede. Det ble på den annen side vektlagt at tre av voldtektene fant sted før straffskjerpelsen i 2010, og også tatt hensyn til at det hadde gått lang tid siden tre av voldtektene ble begått.
- (70) Jeg er etter dette kommet til at det i saken her i utgangspunktet er grunnlag for en fengselstraff i området 15 til 16 år.
- (71) A har som nevnt *tilstått* alle tilfellene så nær som ett. Det er opplyst at han samarbeidet godt under avhør. Hans erkjennelser kom imidlertid i all hovedsak på bakgrunn av det bevismateriale han ble forelagt. Tilståelsene har hatt prosessuell betydning ved at irrettføringen har blitt forenklet. Under tingrettsbehandlingen ga han de fornærmede en uforbeholden unnskyldning og han har ikke påanket idømmelsen av oppreisningserstatning. Tilståelsesfradraget ble i HR-2017-1282-A avsnitt 79 satt til omkring 10 prosent. Forholdene i saken her atskiller seg ikke vesentlig fra det som ble lagt til grunn i 2017-saken. Fradraget bør derfor ligge i det samme området.
- (72) *Tidsbruken* har vært noe lang og jeg antar – som lagmannsretten – at også dette bør føre til en viss reduksjon i straffen.
- (73) Straffen fastsettes etter dette til fengsel i 13 år.
- (74) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 13 – tretten – år.

- (75) Dommar **Høgetveit Berg:** Eg er i hovudsak og i resultatet samd med fyrstvoterande.
- (76) Dommer **Bergh:** Likeså.
- (77) Dommer **Bull:** Likeså.

(78) Dommer **Indreberg:** Likeså.

(79) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 13 – tretten – år.